

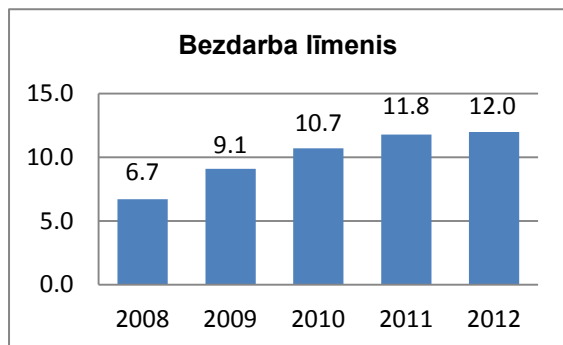
Uzņēmējdarbības vide

Darbspēks un nodarbinātība

Nodarbinātība

Kopš 1999.gada kopējais iedzīvotāju skaits Slovēnijā katru gadu aizvien pieaug. Vislielākais pieaugums bija vērojams laikposmā no 2005.-2010.gadam, pateicoties intensīvai imigrācijai. Tāpat arī kopš 1999.gada ir pieaudzis ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits, lai gan jāatzīst, ka pēdējo 3 gadu laiks šis pieaugums ir apstājies – laikposmā no 2010.-2012.gadam tas pieauga tikai par 1000 iedzīvotājiem. Tai pat laikā nodarbināto skaits 2012.gadā salīdzinot ar 2011.gadu samazinājās par 12 000 iedzīvotājiem.

2012.gada beigās ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits bija 1 014 000 jeb 57,6%. No tiem nodarbināti bija 924 000 (jeb 52,5%) un bez darba 90 000 iedzīvotāji. Visvairāk strādājošo bija rūpniecībā - 23%, vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā – 12,2%, izglītībā – 8,6% un lauksaimniecībā – 8,1%. Valsts pārvaldē strādāja 6,3% un celtniecībā – 5,7%.

Tomēr neskatoties uz iedzīvotāju skaita pieaugumu, arī bezdarbs Slovēnijā kopš krīzes sākuma ir pieaudzis. Kopš 2008.gada tas ir dubultojies. Taču šis pieaugums katru gadu ir aizvien lēnāks. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, piem., 2009.gadā bezdarbs pieauga par 34%, 2010.gadā – par 23%, 2011.gadā – par 11% un 2012.gadā pieaugums bija mazāks par 8%. Procentuāli vidējais bezdarba līmenis 2012.gadā sasniedza 12%.

Tomēr jau 2012.gada decembrī un 2013.gada janvārī bezdarba līmenis atkal pieauga attiecīgi līdz 13% un 13,6%. Tā ir viena no pēdējo gadu tendencēm, ka rudens un ziemas mēnešos bezdarbs pieaug un nemainās vai pat samazinās pavasarī un vasarā. Arī Slovēnijas Nodarbinātības dienests ziņo, ka

2013.gada janvārī tika pierēģistrēts vislielākais cilvēku skaits kopš krīzes sākuma, t.i., 124 258 iedzīvotāji jeb 5,2% vairāk nekā mēnesi iepriekš.

Avots: Statistical Office of the Republik of Slovenia - http://www.stat.si/eng/stat_urad.asp

Darba likumdošana

Darba tiesiskās attiecības starp darba devēju un darba ņēmēju Slovēnijā regulē Likums par Darba attiecībām (*Employment Relationships Acts*), kas stājās spēkā 2003.gada 1.janvārī.

Likums nosaka, ka darba līgumam ir jābūt rakstiskā veidā un ar tā projektu darba ņēmējs jāiepazīstina 3 dienas pirms darba uzsākšanas. Darba līgumā jābūt ietvertai sekojošai informācijai:

- abu pušu rekvizīti;
- darba veids un īss darba apraksts;
- darba uzsākšanas laiks (datums);
- darba vieta;
- darba attiecību termiņš;
- darba stundas;
- atalgojuma nosacījumi;
- kolektīvie līgumi, kuri ir saistoši darba devējam, u.c. būtiski nosacījumi.

Darba līgumu uz noteiktu laiku var slēgt ne ilgāk par 2 gadiem.

Kad darba attiecības ir uzsāktas, darba devējam darbinieks 15 dienu laikā ir jāreģistrē darba nespējas un pensijas/invaliditātes apdrošināšanas reģistrā, un jāizsniedz darbiniekam reģistrācijas kopija.

Pārbaudes laiks nedrīkst būt ilgāks par 6 mēnešiem. Šajā laikā darba attiecības var pārtraukt, par to paziņojot 7 dienas iepriekš.

Darba laiks nedēļā nedrīkst pārsniegt 40 stundas nedēļā. Virsstundas nedrīkst pārsniegt 10 stundas dienā un 170 stundas gadā.

Katram darba ņēmējam ir tiesības izmantot minimālo ikgadējo atvaļinājumu – 4 kalendārās nedēļas. Par katru bērnu līdz 15 gadiem, pienākas viena papildus diena.

Slovēnijā ir oficiāli noteikta minimālā alga, kas no 2013.gada 1.janvāra ir 763,06 EUR mēnesī.

Darba attiecības var pārtraukt gan darba devējs, gan darba ņēmējs. Darba ņēmējam par savu aiziešanu jāpaziņo vismaz viens mēnesis iepriekš. Darba devējam par to jāpaziņo 30-120 dienas iepriekš, atkarībā no nostrādātā termiņa (30 dienas – ja darbinieks uzņēmumā nostrādājis 5 gadus, 120 dienas – ja vismaz 25 gadus).

Avoti:

<http://www.investslovenia.org> - InvestSlovenia

<http://www.mddsz.gov.si> – Ministry of Ministry of Labour, Family, Social Affairs and Equal Opportunities

Uzņēmējdarbības veidi

Uzņēmumu dibināšanu, vadīšanu un organizāciju regulē Likums par Uzņēmumiem (*Companies Act*), kurš ir pilnībā saskaņots ar ES likumdošanu.

Likums nosaka šādas uzņēmējdarbības formas:

- pilnsabiedrība (Družba z neomejeno odgovornostjo - d.n.o.);
- komandītsabiedrība (Komanditna družba – k.d);
- sabiedrība ar ierobežotu atbildību (Družba z omejena odgovornostjo - d.o.o.);
- akciju sabiedrība (Delniška družba - d.d.);
- akciju komandītsabiedrība (Komanditna delniška družba – k.d.d.).

Visizplatītākais veids ir AS un SIA.

Visi uzņēmumi ir juridiskās personas.

Uzņēmuma nosaukumam jābūt slovēņu valodā, kuram, ja nepieciešams, var pievienot tulkojumu. Ārzemju valodā nosaukums var būt tikai tad, ja tas atspoguļo dibinātāja preču zīmi. Vārds „Slovēnija” drīkst būt lietojams tikai ar valdības atļauju.

Pirms uzņēmuma reģistrācijas procedūras uzsākšanas, uzņēmumam jāiegūst Slovēnijas nodokļu maksātāja numurs.

Tiklīdz uzņēmums ir reģistrēts Tiesu reģistrā, tas automātiski tiek iereģistrēts arī Slovēnijas Biznesa reģistrā. Uzņēmuma reģistrāciju var veikt caur vienas pieturas punktiem (jeb VEM), arī elektroniski. Reģistrācijas process ar visu iepriekšsagatavošanos var ilgt līdz 9 dienām.

Akciju sabiedrība

Akciju sabiedrību var dibināt viens vai vairāki akcionāri. To skaits nav ierobežots. Minimālais pamatkapitāls ir 25 000 EUR. Vismaz 1/3 no pamatkapitāla jāiegulda naudā, no kuras 25% jānomaksā pirms uzņēmuma reģistrācijas.

Vienas akcijas nominālvērtība ir 1 EUR.

Akciju sabiedrība par savām saistībām atbild ar visu savu īpašumu, bet akcionāri nav atbildīgi par uzņēmuma saistībām.

Akciju sabiedrība var izvēlēties starp viena līmeņa un divu līmeņu vadīšanas modeli. Viena līmeņa modeli direktoru valde vada un uzrauga uzņēmumu, bet divu līmeņu modelī direktoru valde un uzraudzības valde katra atsevišķi attiecīgi veic vadības un uzraudzības funkcijas.

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību

Sabiedrību ar ierobežotu var dibināt viens vai vairāki akcionāri, bet to kopskaits nedrīkst būt vairāk par 50. Ja to skaits ir vairāk par 50, tad ir jāsaņem atļauja no Ekonomikas ministra.

Minimālais pamatkapitāls ir 7 500 EUR. Katra akcionāra minimālais ieguldījums ir 50 EUR. Pirms reģistrācijas jāiemaksā vismaz 25% no katra akcionāra ieguldījuma.

Akciju sabiedrība par savām saistībām atbild ar visu savu īpašumu, bet akcionāri nav atbildīgi par uzņēmuma saistībām.

Uzņēmumu vada viens vai vairāki direktori, kurus ieceļ akcionāru kopsapulcē.

Pilnsabiedrība

Sabiedrība, kuru dibina viens vai vairāki partneri, noslēdzot pilnsabiedrības līgumu. Partneri ir pilnībā atbildīgi par sabiedrības saistībām ar savu īpašumu.

Nav nepieciešams minimālais pamatkapitāls. To aizvieto partneru neierobežotā atbildība.

Komandītsabiedrība

Komandītsabiedrību var dibināt viens vai vairāki partneri, kur vismaz viens dalībnieks uzņemas pilnu atbildību ar visu savu īpašumu, kamēr pārējie (komandīti) atbild par sabiedrības saistībām tikai savu iemaksu apmērā.

Nav nepieciešams minimālais pamatkapitāls.

Akciju komandītsabiedrībā viens vai vairāki partneri uzņemas pilnu atbildību. Dibinātājiem ir jābūt vismaz 5.

Tāpat ārvalstu uzņēmumi var dibināt sava uzņēmuma **filiāli** vai **pārstāvniecību** Slovēnijā.

Avots: <http://www.investslovenia.org> - InvestSlovenia

Nodokļu sistēma

Nodokļu sistēmu Slovēnijā regulē Finanšu ministrijas Nodokļu administrācija, izņemot nodokļus, ko iekasē Muitas administrācija – muitas nodevas, akcīzes nodokli un pievienotās vērtības nodokli importam.

2013.gadā spēkā ir šādi nodokļi un nodokļu likmes:

Uzņēmuma ienākuma nodoklis	17% (ko samazināja no 18% 2012.gadā). Plānots 2014.gadā šo likmi samazināt līdz 16% un 2015.gadā līdz 15%.
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Progresīvā nodokļu likme: 16% - ienākumiem līdz 7 841.04 EUR; 27% - ienākumiem līdz 18 534.41 EUR; 41% - ienākumiem līdz 69 312.96 EUR 50% - ienākumiem virs šīs summas.
Pievienotās vērtības nodoklis	20% - standartlikme; 8.5% - samazinātā likme grāmatu piegādēm, privāto dzīvojamo platību uzkopšanai un logu tīrīšanai, velosipēdiem, kurpēm, apģērbiem, ādas kurpju remontam, vecu cilvēku aprūpei, frizieru pakalpojumiem, ziedu piegādēm
Īpašuma nodoklis	0%
Nekustamā īpašuma nodošanas nodoklis	2%
Sociālās apdrošināšanas iemaksas	Darba ņēmējs – 22,1% Darba devējs 16,1%

Avots: Slovēnijas Republikas finanšu ministrija - www.mf.gov.si